

XVIII. županijsko natjecanje iz hrvatskoga jezika

5. ožujka 2013.

treći (III.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

90

broj bodova:

Upute natjecateljima

1. Test se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja testa treba pažljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na bijelu i žutu omotnicu i na prvu stranicu testa.
4. Zadatke testa treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati (crnom ili plavom kemijskom olovkom) na za to predviđena mjesta.
7. U testu nije dopušteno precrtavanje, ispravljanje i šaranje (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti napisani pisanim slovima.
9. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja test, radni papir i bijelu omotnicu treba staviti u žutu omotnicu koju treba predati članu povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u test i pravo na pisanu žalbu.

Želimo ti uspjeh na natjecanju!

Županijsko povjerenstvo:

1. _____

(predsjednik Županijskoga povjerenstva)

2. _____

(član Županijskoga povjerenstva)

3. _____

(član Županijskoga povjerenstva)

1. Zaokruži sve riječi koje treba pisati velikim početnim slovom.

august šenoa rođen je u vlaškoj ulici u zagrebu 1838. godine. u zagrebu je završio osnovnu školu i gimnaziju, a pravo je studirao u pragu. cjelokupnim svojim djelovanjem obilježio je 60-e i 70-e godine 19. stoljeća u hrvatskoj književnosti pa se to razdoblje često naziva i šenoino doba.

pozornost javnosti privukao je člankom naša književnost objavljenim u časopisu glasonoša. pisao je romane i novele od kojih su najpoznatiji zlatarovo zlato, seljačka buna, čuvaj se senjske ruke, prijatelj lovro, mladi gospodin i barun ivica. bio je i urednik vienca te potpredsjednik matice hrvatske.

umro je u zagrebu 1881. godine i njegovom smrću završava razdoblje protorealizma.

5	
---	--

2. Zaokruži pravilno napisane riječi.

- a) August Šenoa pisao je **povijestice/povjestice**.
- b) Šenoa je tvorac našega **povijesnog/povjesnog** romana.
- c) **Pripovijedač/pripovjedač** priča o Lovri.

3	
---	--

3. Okomitim crtama odijeli naglasne cjeline u rečenicama.

Iznosim pred tebe, prijatelju hrvatske knjige, malenu sliku burne naše davnine.

Nadam se da će ti mila biti jer je naša...

(A. Šenoa: *Zlatarovo zlato*)

3	
---	--

11	
----	--

4. Na prazne crte upiši pravilne oblike imenice *kći*.

Zlatar Krupić imao je _____ jedinicu. Ta njegova _____ bila je zlatarovo zlato. Za svoju _____ sve bi dao.

2	
---	--

5. Podcrtaj sklonjive riječi i označi padež uobičajenom kraticom (N, G, D, A, V, L, I).

Toj je Dori bila stara Magda kuma na krstu, to je kumče pazila Magda kao oko u glavi.
Krupiću nije bilo kada upućivati svoje mezimče. Turska sila dotuživala je na sve strane, pa je bilo kupiti hrane i obrane da gradu na pomoć bude.

(A. Šenoa: *Zlatarovo zlato*)

5	
---	--

6. Zadatak ima dva dijela.

- a. Ispiši u tablicu sve riječi u kojima su se dogodile glasovne promjene.
- b. Navedi koje su se glasovne promjene u njima dogodile.

Pavlovo lice odimalo je mladošću i ozbiljnošću. Prema majci je bio nježan, a oca Stjepka Gregorijanca je poštivao.

a. RIJEČ	b. GLASOVNE PROMJENE

6	
---	--

13	
----	--

7. Uza svaku rečenicu upiši odgovarajuće pitanje: *Gdje?, Kamo?, Kuda?*.

- a) Kao strijela doletje mladi junak na zelenku i dignuv djevojku odleti prema Kaptolskim vratima. _____
- b) Na Kaptolskom trgu dogorijevala lomača. _____
- c) Prošao je kraj vrela Manduševca i kroz Kamena vrata. _____

(prema A. Šenoi: *Zlatarovo zlato*)

2	
---	--

8. Ipiši iz rečenice sve nepromjenjive riječi.

Ne uvukoh se u vašu kuću krišom kao tat. Čudan me slučaj skobi s Dorom ono na Kaptolu.

(A. Šenoa: *Zlatarovo zlato*)

Nepromjenjive riječi: _____, _____, _____, _____, _____

2	
---	--

9. Upiši navodnike i druge rečenične znakove koji nedostaju u sljedećim rečenicama.

- a) U dobro zdravlje, reverendissime, dignu Alapić čašu kocka je pala na našu stranu.
- b) U dobro zdravlje! odzdravi domaćin.
- c) Kroničar zapita Stjepka A ti, poglaviti gospodine?
- d) Ponesite ga samo brže u Remete prihvati Pavao i zakaž'te od mene lijep pozdrav opatu.

(prema A. Šenoi: *Zlatarovo zlato*)

4	
---	--

8	
---	--

10. Razvrstaj u tablicu glagolske oblike iz sljedećih rečenica.

Mladiću jedva bijaše dvadeset godina. Lice bljedano, plemenito, kosa odugačka, crnomanjasta, brčići mali, čelo visoko, a sjajne plave oči pod tamnim trepavicama dvije žive zvijezde, da ih nije mutila neka sjeta. Mladić bijaše lijep, snažan, a ljepši od nebrige i sjete. Naherio bješe kapu kunicu na uho, a orlovo pero treptjelo mu je za kapom. Haljinu od plavetna sukna sapinjahu velika srebrna dugmeta, a uske hlače višnjewe boje savijahu se oko jakih listanaca. Niz široka leđa padaše mu teška, crna kabanica, pod grlom sapeta zlatnom sponom. O boku visila mu je sablja krivošija, a za pojasom od žute mletačke svile stajala mala puška srebrom okovana. Takav bijaše mladić.

Dokasav do broda, stane, osovi se na sedlu pa zaviknu glasovito: – Oj, ljudi, otisnite!

(A. Šenoa: *Zlatarovo zlato*)

prezent:	imperfekt:
perfekt:	aorist:
pluskvamperfekt:	imperativ:
krnji perfekt:	gl. prilog prošli:
gl. pridjev trpni:	-----

6	
---	--

11. Prepiši sljedeće rečenice poštujući norme standardnoga jezika.

a) Kad ćemo doći u Zagreb pogledati ćemo Kamenita vrata.

b) Rekao sam joj da s nikim ne bi mijenjao moj primjerak romana.

2	
---	--

8	
---	--

12. Na prazne crte unutar teksta upiši jedan od ponuđenih odgovora (A ili B) koji smatraš točnim.

Roman *Zlatarovo zlato* (0) A (1) _____ o mržnji gospodara Medvedgrada i građana Zagreba. Borba (2) _____ i medvedgradskog feudalca gubi svoj elementarni (3) _____ kada se rađa ljubav između (4) _____ ljepotice Dore i (5) _____ Pavla. Stjepko Gregorijanec tu ljubav smatra nedostojnom i nudi Pavlu lijepu, ali pokvarenu Klaru, gospodaricu Samobora. Pavao odbaci Klaru, a ona se (6) _____ osvetiti (7) _____ gradskog (8) _____ Grge Čokolina. Pojavljuje se i tajanstveni (9) _____ Jerko koji pomaže Pavlu. Ipak ne uspijevaju (10) _____ Doru. Pavao se nad mrtvom Dorom zaklinje na (11) _____ (12) _____. Odlazi u borbu s Turcima gdje i pogiba, a njegovom (13) _____ gasne loza Gregorijanaca.

0	A počinje	B počinje
1	A pričom	B pričom
2	A Zagrepčana	B Zagrepčana
3	A značaj	B značaj
4	A gričke	B gričke
5	A plemića	B plemića
6	A odlučuje	B odlučuje
7	A pomoću	B pomoću
8	A brijača	B brijača
9	A svećenik	B svećenik
10	A sačuvati	B sačuvati
11	A vječitu	B vječitu
12	A samoću	B samoću
13	A smrću	B smrću

3	
---	--

13. Odredi sintaktičku službu podcrtanim riječima.

Znam da nas poprijeko gledaju jer ne govorimo njihovim jezikom, jer ne nosimo njihova odijela.

(A. Šenoa: *Zlatarovo zlato*)

znam – _____

nas – _____

njihovim – _____

odijela – _____

4	
---	--

7	
---	--

14. Nadopuni rečenice točnim padežnim oblikom vlastitoga imena u zagradi.

Šenoa je u svojim romanima više romantičar, a u kritici realist. Isto je i kod francuskoga pisca i kritičara _____ (Saint-Beuve). U _____ (Champfleury) teoriji realizma kao ideal ističe se fotografska točnost književne slike. Prava znanstvena racionalizacija književne kritike postignuta je u djelu _____ (Saint-Beuve) mlađega suvremenika _____ (Hippolyte Taine).

(prema I. Slamnigu: *Svjetska književnost zapadnoga kruga*)

3	
---	--

15. Ispiši sve subjekte iz svih surečenica ove mnogostruko složene rečenice.

Prostiji svijet i zbilja vjerovao da je kuga ubila zlatarovu jedinicu, ali pametniji ljudi shvatili su da to nije kuga, već nečija grešna ruka bila, što je i apotekar Globicer potvrdio.

(A. Šenoa: *Zlatarovo zlato*)

subjekti: _____

4	
---	--

7	
---	--

16. Razvrstaj objekte iz sljedeće rečenice u tablicu.

Ovaj put su samo dvojica kratila mladoj udovici dosadu sjedeći na velikim stolicama i smišljajući dosjetke, da gospodarici izmame smijeh.

(A. Šenoa: *Zlatarovo zlato*)

izravni objekt	neizravni objekt

3	
---	--

17. Ispiši sve članove rečeničnoga ustrojstva iz rečenice.

Petar Krupić, plemić iz Velike Mlake, od malih je nogu živio u Zagrebu.

(prema A. Šenoi: *Zlatarovo zlato*)

predikat	
subjekt	
priložne oznake	
apozicijski skup	

4	
---	--

7	
---	--

18. Zadatak ima dva dijela.

- a) Napiši koliko u ovoj mnogostruko složenoj rečenici ima surečenica.
b) Ispiši glavnu surečenicu.

Nemilo gladio Jakopović čelo te razmišljao kako će sutra u saboru otkriti nasilje podbana, kako će svečano prosvjedovati proti samovolji bana koji je pod silu nastanio gladnu i žednu vojsku u kućama građanskim proti pravu i običaju.

(A. Šenoa: *Zlatarovo zlato*)

a) _____

b) _____

2	
---	--

19. Zadatak ima dva dijela.

- a) Iz zadane mnogostruko složene rečenice ispiši umetnute (naknadno dodane) rečenice.

- b) Odredi sintaktičku ulogu umetnutih (naknadno dodanih) rečenica.

Jedan od ljudi, koji su neprestano prolazili, rekao mi je da je do sela, koje se nalazilo pod vrhom planine, još dosta daleko.

a) umetnute rečenice: _____

b) sintaktička uloga: _____

2	
---	--

4	
---	--

20. Zaokruži slovo ispred rečenice koja je napisana prema pravilima o osnovnome (neutralnom) redu riječi.

- a) Morem plovi lađa.
- b) Lađa plovi morem.
- c) Plovi morem lađa.

1	
---	--

21. Zadatak ima dva dijela.

- a) U zadanoj rečenici preoblikuj upravni govor u neupravni.
- b) Odredi službu zavisno složene rečenice koja je nastala preoblikovanjem.

Otac reče Miri: «Odvedi svoju sestru!»

- a) _____
- b) _____

2	
---	--

22. Zaokruži slova uz točne tvrdnje koje se odnose na pitanje vezano uza zadane rečenice.

Ne nagovarajte me! Ostajem.

Subjekt je u drugoj, jednostavnoj rečenici (zaokruži točne odgovore):

- a) nepoznat
- b) izrečen
- c) zalihostan (redundantan)
- d)izravan
- e) neizrečen
- f) podrazumijeva se

3	
---	--

6	
---	--

23. Zadatak ima dva dijela.

a) Umetni zarez u rečenice gdje je potrebno.

b) Objasni po kojemu si pravilu umetnuo/la zarez.

a) Kada prestane padati kiša više ne trebamo nositi otvorene kišobrane. Čim stignemo kući kišobrane trebamo osušiti.

b) **pravilo/objašnjenje:** _____

2	
---	--

24. Zaokruži atributnu rečenicu u zadanoj rečenici.

Svi ti plemićki gradovi, koji su rađeni za obranu, imaju visoke debele zidove i male prozore.

1	
---	--

25. Odredi priopćajnu svrhu zadane rečenice.

Oko dva sata poslije pol dana već je žurno koračao brijač prema Samoboru.

(A. Šenoa: *Zlatarovo zlato*)

1	
---	--

4	
---	--

26. Odredi vrstu zavisno složenih rečenica po njihovoj službi.

a) Nadalje zaključite gospoda stališi i redovi da se pošalje kraljevoj svjetlosti poslanstvo.

b) U njih upire čovjek oči kano da ih hoće pogledom sažeći. _____

c) Kopao sam da iskopam ruševine staroga Zagreba. _____

d) Ungnad gledaše s prvine u čudu što se tu radi. _____

e) Iako je i sam bio zaljubljen u Doru, Jerko je pomagao Pavlu. _____

f) Grga se želio osvetiti Dori zato što ga je njezin otac odbio. _____

g) Lupao te lupao svojim čekićem življe no ikada, kao da kuje carevu krunu.

h) Blaženo su počivali i carski mušketiri u stražarnici pod kamenim vratima koji su danas pod vojvodstvom kapetana Blaža Perhnarta ovamo smješteni bili.

5	
---	--

27. Zadatak ima dva dijela.

a) Zadane rečenice napiši na hrvatskome standardnom jeziku.

Dojdite jest graha. (kajk.) _____ (standardni jezik)

Došel sem popevat. (kajk.) _____ (standardni jezik)

b) Podcrtani su glagoli u zadanim rečenicama supini. Odgovori što u standardnome jeziku stoji umjesto supina?

2	
---	--

7	
---	--

28. Zadatak ima dva dijela.

a) Iz zadanih rečenica ispiši konektor i modifikator.

b) Objasni razliku između konektora i modifikatora u zadanim rečenicama.

Drugo polugodište traje šest tjedana duže. Dakle, imat ćemo više vremena za učenje. Vjerojatno, nisu svi sretni zbog toga.

a) konektor: _____

modifikator: _____

b) značenje konektora: _____

značenje modifikatora: _____

3	
---	--

29. Zadatak ima dva dijela.

a) Glagolu u zadanome stihu odredi glagolski oblik.

b) Koje je vrijeme tim oblikom izrečeno?

«Kak bu tak bu, a vre bu nekak kak bu.»

(M. Krleža: *Balade Petrice Kerempuha*)

a) glagolski oblik: _____

b) izrečeno vrijeme: _____

2	
---	--

5	
---	--

30. Na crtu uz naziv gramatike i rječnikâ napiši ime i prezime autora.

a) *Institutionum linguae illyricae libri duo* (Temelji ilirskoga jezika u dvije knjige)

b) *Dictionarium quinque nobilissimarum Europae linguarum*
(Rječnik pet najznačajnijih/najuglednijih europskih jezika)

c) *Gazophylacium* (Gazofilacij) _____

3	
---	--